

Лучко М. Р.

д.е.н., професор, завідувач кафедри кафедри обліку
в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет

ОКРЕМІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Україна на порозі Європейського Союзу. Саме так є можливим визначити та охарактеризувати сьогодення, стан справ і те місце, де ми перебуваємо. Невтішними є усі економічні показники та рейтинги. Далі назад просуватись уже нікуди. Тому важливе місце повинна зайняти не тільки юридична платформи процесу змін, бажання та волевиявлення сторін, політичні та економічні механізми. Вирішальною ідеєю тут постає психологія такого переходу, прагнення переймання наявного досвіду лідерів економічних і політичних реформ, фундаментальних змін світогляду, менталітету, господарів Європейського Союзу.

Бухгалтерському обліку, як науці, притаманний системний підхід. Система це перш за все сукупності, котрі знаходяться у відносинах і зв'язках між собою, створюють певну цілісність та єдність. Перед системою завше ставиться певна ціль, заради якої вона створюється. При цьому до неї включаються тільки ті елементи, котрі є суттєвими з точки зору поставленої мети. Ціль визначає постановку та вирішення певних завдань, під якими розуміють шляхи досягнення цілей, а також засоби, за допомогою котрих такі цілі досягаються.

Відправним пунктом кожної науки виступає просте явище чи категорія. У фізиці чи хімії – це атом, в біології – клітина, в економічній теорії виходячи із її класичних засад, первинною категорією є товар. В основу неокласичної економічної теорії покладено три взаємопов'язані ідеї: ідея рівноваги, ідея можливості математично строгої інтерпретації господарських явищ та ідея чистої економічної науки.

Початковою точкою досліджень з бухгалтерського обліку є факт господарської діяльності, його вартість. Він ототожнює та відображає лише економічне, або лише юридичне, або економічне чи юридичне явище одночасно, або ж не несе жодного змістовного навантаження.

Отже, система бухгалтерського обліку формується на основі фактів господарської діяльності суб'єктів, на підставі даних, котрі створюють інформацію. Елементами такої системи виступають рахунки, на котрих проходить процес розкриття зв'язків через подвійний запис як перший методичний рівень системи бухгалтерського обліку. При цьому другим рівнем уже виступає форма обліку, а третім - його організація.

Методологія науки це мислення та світ, сприйнятий через мислення. В бухгалтерському обліку методику відображення фактів в конкретній кореспонденції зазвичай називають методологією. На даному етапі, коли усі види обліку є інтегрованими, варто говорити те, що пізнання його меж можливе лише на підставі дослідження загального циклу управління та безпосередньо самого управління. Він стає у першу чергу системою спостереження, виміру, класифікації фактів

господарської діяльності, котра створює, узагальнює, систематизує і передає інформацію у формі знань для управління господарськими процесами.

На нашу думку, логічним є використання однакових методів оцінки якості облікової інформації для формування показників звітності. Виходячи із загального принципу зрозумілості облікових даних (доступності їх для сприйняття) слід вказати на той факт, що якість облікової інформації це: по-перше, сукупність відповідних властивостей, що задовольняють потреби за призначенням; по-друге, оцінка ступеня відповідності їх властивостей і показників вимогам і очікуванням згідно цільового призначення.

З економічної точки зору якість це здатність предмету, процесу або дії задовольняти суспільні, виробничі або особисті потреби завдячуючи властивостям, що складають його споживчу вартість.

Усі витрати, пов'язані із забезпеченням якості облікової інформації, слід поділити на такі групи: витрати на попередження формування неякісної інформації та на її внутрішній аудит; витрати на оцінювання рівня якості та забезпечення його; витрати на якість облікової інформації інноваційного характеру.

Заслужують на увагу питання формування витрат на забезпечення системи якості облікової інформації, що передбачає мінімізацію сукупних витрат виробництва за рахунок її ефективного використання.

Загальна вартість витрат на впровадження та застосування системи управління якістю облікової інформації визначимо за формулою:

$$Z_s = Z_k + \sum_{s=1}^n \frac{Z_{pi}}{(1+r_q)^i} \quad (1)$$

де Z_s – загальна вартість впровадження системи управління якістю облікової інформації; Z_k – капітальні витрати на розроблення та застосування системи управління якістю облікової інформації; Z_{pi} – поточні витрат у i -му періоді, пов'язані із функціонуванням системи управління якістю облікової інформації; r_q – мінімальний рівень дохідності витрат підприємства; i – номер періоду; n – кількість періодів.

Капітальні витрати на розроблення та застосування системи управління якістю облікової інформації розрахуємо за формулою:

$$Z_k = \sum_{j=1}^m Z_{kj} \quad (2)$$

де m – кількість напрямів здійснення витрат на розроблення та впровадження системи управління якістю продукції; j – певний вид витрат на впровадження системи управління якістю облікової інформації.

Сумупоточних витрат визначимо таким чином:

$$Z_{pi} = \sum_{i=1}^n \frac{Z_{pi}}{(1+g)^i} = \sum_{i=1}^n \sum_{k=1}^k \frac{Z_{pki}}{(1+g)^i} \quad (3)$$

де Z_{pi} – поточні витрати k -го виду в i -му періоді, грн.; k – вид поточних витрат; K – загальна кількість витрат.

Література:

1. MacMillan Alexander. Microeconomiks. The Canadian Context. Prentice-Hall of Canada, Ltd., Scarborough, Ontario, 1980. - 404 с.

2. Eldon S. Hendriksen, Michael F. Van
Breda. Teori rachunkowości. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002. - 893 c.